

УДК 378.091.8:061:001.89

DOI 10.11603/m.2414-5998.2023.1.13546

О. В. Мироненко¹ORCID <https://orcid.org/0000-0003-3514-3338>**Н. А. Саніна¹**ORCID <https://orcid.org/0000-0001-6603-0219>**Т. С. Турлюн¹**ORCID <https://orcid.org/0000-0001-5208-9121>**Л. М. Ніколенко²**ORCID <https://orcid.org/0000-0001-8708-3117>¹Дніпровський державний медичний університет²Дніпровський національний університет ім. О. Гончара

СТУДЕНТСЬКИЙ НАУКОВИЙ ГУРТOK ЯК МОЖЛИВІСТЬ РОЗКРИТТЯ ПОТЕНЦІАЛУ СТУДЕНТІВ

O. V. Myronenko¹, N. A. Sanina¹, T. S. Turlyun¹, L. M. Nikolenko²¹Dnipro State Medical University²Oles Honchar Dnipro National University

STUDENT SCIENTIFIC SOCIETY AS AN OPPORTUNITY FOR DISCOVERY STUDENTS' POTENTIAL

Анотація. Вища освіта завжди була і залишається важливою складовою розвитку сучасного суспільства. Студентський науковий гурток (СНГ), створений на кафедрі внутрішньої медицини 1 Дніпровського державного медичного університету (ДДМУ), сприяє підвищенню рівня наукової підготовки студентів, формує у них інтерес і потребу до наукового розвитку, сприяє науковій самостійності, підвищенню організованості, свідомого ставлення до навчання, поглибленню й закріпленню отриманих у процесі навчання знань, а особливо: спілкуванню та комунікації серед однолітків та однодумців.

Метою роботи СНГ є формування в студентів інтересу до наукової творчості, навчання способів самостійного вирішування наукових завдань у галузі медицини й навичок роботи в наукових колективах, а також спілкування в неформальній обстановці та більш тісне знайомство в умовах онлайн-навчання.

За результатами анкетування студентів, яке проводилося за допомогою платформи Google Forms, ми отримали 100 % задоволеність як роботою гуртка в цілому, так і формату вікторини зокрема. Близько 22 % студентів виявили бажання продовжувати роботу у нашому гуртку і на наступних курсах. 5 % респондентів повідомили, що, за наявної можливості, бажають продовжити науково-дослідну роботу.

На черговому засіданні вченої ради ДДМУ в доповіді керівника СНГ університету «Підсумки роботи студентського наукового товариства Дніпровського державного медичного університету (2021/2022 навчальний рік)» було зазначено, що наукова робота студентів органічно пов'язана із навчальним процесом, фактично є її продовженням, тому вона має тривати в межах закладу освіти. В газеті ДДМУ, яка випускається в стінах нашого університету вже багато років, професорсько-педагогічним колективом визначено, що «студентські наукові товариства ДДМУ стали справжньою школою формування покоління молодих науковців, підготовки мотивованого резерву до аспірантури та викладацької діяльності. Вони відкриті для всіх, хто бажає долучитися до наукового життя, розкрити свій творчий потенціал, стати учасниками конференцій, наукових семінарів та тренінгів».

Ключові слова: студентський науковий гурток; студенти; науково-дослідна робота.

Abstract. Higher education has always been and remains an important component of the development of modern society. The Student Scientific Society (SSS), created at the Department of Internal Medicine 1 of the Dnipro State Medical University (DSMU), contributes to raising the level of scientific training of students, forms their interest and need for scientific development, promotes scientific independence, increasing organization, a conscious attitude to learning, deepening and consolidating the knowledge obtained in the learning process, and especially communication and interaction among peers and like-minded people.

The purpose of the work of SSS is to form students' interest in scientific creativity, ways of independently solving scientific problems in the field of medicine and skills of working in scientific teams, as well as communication in an informal setting and closer acquaintance in the conditions of online learning.

According to the results of the student questionnaire, which was conducted using the Google Forms platform, we received 100 % satisfaction both with the work of the group as a whole and with the format of the quiz in particular. About 22 % of students expressed

© О. В. Мироненко, Н. А. Саніна, Т. С. Турлюн, Л. М. Ніколенко

a desire to continue working in our circle in the following courses. 5 % of respondents reported that, if possible, they would like to continue research work.

At the regular meeting of the academic council with the report “Summary of the work of the student scientific society of the Dnipro State Medical University (2021/2022 academic year)” it was stated that the scientific work of students is organically connected with the educational process, in fact is its continuation, therefore it should continue in within the boundaries of the educational institution. In the DSMU newspaper, which has been published within the walls of our university for many years, the professor-pedagogical team determined that “student scientific societies of DMU have become a real school for the formation of a generation of young scientists, the preparation of a motivated reserve for postgraduate studies and teaching activities. They are open to everyone who wants to join scientific life, reveal their creative potential, become participants in conferences, scientific seminars and training”.

Key words: student scientific society; students; research work.

Вступ. Усім відомий факт, що студентське наукове товариство (далі – СНТ) – це об’єднання студентів, що займаються науковою діяльністю на некомерційній основі. Студентський науковий гурток (далі – СНГ) – одна із форм наукової діяльності студентів, спрямована на розширення їх наукового потенціалу і формування навички науково-дослідної діяльності у вільний від навчання час або спеціально наданий час. У медичній практиці вміння отримувати нові знання та реалізовувати їх формує прогресування лікаря в його практичній діяльності, а також підвищує його компетентність. Наявність СНТ у навчальному закладі сприяє підвищенню рівня наукової підготовки студентів; формує у студентів інтерес та потребу до наукової творчості; розвиває творче мислення, наукову самостійність, підвищення внутрішньої організованості, свідомого ставлення до навчання, поглиблення й закріплення отриманих у процесі навчання знань.

Науково-дослідна робота студентів – один із найважливіших засобів підвищення якості підготовки спеціалістів у вищій школі. Тому на базі кафедри внутрішньої медицини 1 ДДМУ вже багато років працює СНГ, який спрямований на всебічний розвиток знань, умінь та професійну самореалізацію студентів медичного закладу в майбутньому.

Мета статті – дослідити формування в студентів інтересу до наукової творчості, способів самостійного вирішування наукових завдань у галузі медицини і навичок роботи в наукових колективах, а також спілкування в неформальній обстановці та більш тісне знайомство в умовах онлайн-навчання.

Теоретична частина. На сьогодні, за останні два роки, у зв’язку з пандемією коронавірусу і наявними військовими діями, переважна частина практичних занять та лекцій у Дніпровському державному медичному університеті проводилася дистанційно [2, 9, 10]. На кафедрі внутрішньої медицини 1 засвоєння матеріалу та практичних навичок є основною метою навчання і базою освітньої кваліфікаційної характеристики, тому виникла необхідність у пристосовуванні для забезпечення освітнього процесу

та здобуття професійних кваліфікацій, не виходячи з дому [1, 3–8]. Одним із цих напрямів стало проведення СНГ в онлайн-форматі. Студентський гурток на нашій кафедрі не тільки проводить міні-конференції з ґрунтовними доповідями студентів на задану тематику, але і доєднується до всесвітніх днів боротьби з хронічним обструктивним захворюванням легень, бронхіальною астмою, інфекційною патологією легень та іншими захворюваннями, нагадуючи медичному товариству про актуальні проблеми та методи обстеження і боротьби з тим чи іншим захворюванням.

У цей важкий для нашої країни час важливою стала міжнародна підтримка наукової діяльності в Україні. Студенти отримали доступ до багатьох європейських електронних платформ наукової інформації, баз даних клінічних знань для медичних працівників і студентів.

Членом студентського наукового гуртка може стати будь-який студент ДДМУ, який успішно засвоює навчальну програму університету і виявив бажання брати участь у науково-дослідній роботі з тематики кафедри внутрішньої медицини 1. Прийом здійснюється в добровільному порядку на підставі усної заяви вступаючого. При цьому студент не зобов’язаний брати участь у підготовці матеріалу до засідання гуртка, а може просто бути присутнім і прослуховувати доповіді інших студентів, ставлячи питання, беручи участь у дискусіях.

Для ефективної комунікації у СНГ кафедри внутрішньої медицини 1 створено Telegram-канал, який дозволяє швидко ділитися інформацією, яка стосується майбутніх засідань, а також іншою корисною та цікавою інформацією.

Засідання проводяться із застосуванням платформи Google Meet, інструменту, що дозволяє легко комунікувати, поширювати презентації та проводити загальне обговорення як вербально, так і в чаті.

Кожне засідання кафедрального гуртка присвячене окремій темі, презентації підготовлюються на високому рівні, вдало підбирається ілюстративний матеріал для якнайкращого висвітлення проблема-

тики захворювання. Для цього керівник СНГ, або ж викладачі, які є безпосередніми керівниками роботи, заздалегідь збирає матеріал у студентів, щоб допомогти їм у підготовці доповіді та складних питаннях. Неясні питання обговорюються, що дає змогу студентам поглибити свої знання.

Критеріями оцінки наукових доповідей можуть бути такі:

- наукова новизна;
- пропрацьованість теми;
- якість донесення матеріалу;
- оформлення роботи;
- вміння зорієнтуватися та надати відповіді на додаткові запитання.

Під пропрацьованістю проведеної роботи мається на увазі оцінка доповіді відносно актуальності теми дослідження, її практичне значення, елементи наукової новизни, обсяг дослідження, проведений автором самостійно. Оцінка якості викладу матеріалу передбачає, наскільки вільно доповідач оперує науковими термінами, грамотно викладає матеріал. Оцінка оформлення роботи має на увазі грамотно проілюстровану роботу з виконаними таблицями, слайдами, діаграмами, що демонструються в логічному зв'язку з викладеним матеріалом.

Після закінчення засідання СНГ керівник гуртка складає протокол засідання СНГ, у якому вказує дату й місце проведення, порядок денний засідання; ПІБ доповідача; тему наукової роботи, доповіді; питання до доповідача і відповіді на них; оцінку роботи. Всі проведені засідання гуртка з фотозвітами викладаються на сайті кафедри внутрішньої медицини 1 ДДМУ. Для заохочення студентів діє бальна система, яка дає змогу додати бали до свого рейтингу в системі оцінювання студентів. Окремо слід зазначити, що багато студентів у подальшому співпрацюють із викладачами, представляючи свої роботи для участі в конкурсах на кращі наукові роботи студентів, публікують кращі наукові праці та виступи у виданнях, а в подальшому продовжують свою наукову діяльність у стінах нашої альма-матер.

Серед недоліків проведення СНГ у дистанційному режимі слід зазначити, що нерідко виникають проблеми з інтернет-зв'язком, не працює відеокамера тощо. Звісно, якість засвоєння матеріалу нижча, ніж при проведенні засідань гуртка в навчальних аудиторіях. Особливо студентам не вистачає живого спілкування із викладачем, один на один у неформальній обстановці. Розрядити атмосферу допомагають святкові засідання гуртків, зокрема новорічний у форматі онлайн-вікторини. Напри-

клад, усі учасники новорічного засідання 2023 р. вподобали цей захід, зазначили, що такий формат є вкрай цікавим і приносить масу задоволення всім присутнім, спонукає до подальшого поглиблення професійної ерудиції. Це означає, що спілкування в неформальній обстановці, але націлене на підвищення рівня знань, умінь та комунікації між студентами та викладачами, має місце бути в навчальному процесі медичних ЗВО.

До накладання обмежень у спілкуванні наживо кафедра внутрішньої медицини вже мала вдалий досвід проведення засідань у форматі вікторин, про що свідчить те, що до засідань студенти долучаються навіть перейшовши на старші курси.

Для кращої комунікації зі студентами співробітниками кафедри було проведено опитування за допомогою анкетування на базі платформи Google Forms.

Були поставлені такі питання:

- Оберіть курс, на якому навчаєтесь.
- Звідки Ви дізналися про гурток ВМ1 (внутрішня медицина 1)?
- Протягом якого часу Ви знайомі з гуртком ВМ1?
- Зазвичай Ви берете участь як доповідач чи як слухач?
- Ви приєднуєтеся до гуртка лише на одне засідання, щоб зробити доповідь, чи відвідуєте більше одного засідання?
- Чи берете Ви участь у науковій діяльності? Якщо ні, то чому?
- Чи відомо Вам про традицію проведення грудневого засідання на кафедрі ВМ1 у вигляді новорічної вікторини?
- Чи Ви брали участь у новорічних вікторинах?
- Чи сподобалася Вам новорічна вікторина, коли брали участь? Якщо не сподобалася, то чому?
- Чи бажаєте продовжувати брати участь у роботі гуртка на старших курсах?
- Оцініть роботу гуртка за 5-бальною шкалою, де 1 – повністю не задоволений, 5 – повністю задоволений.

Ваші побажання та зауваження гуртку ВМ1.

• Теми, які Ви хотіли би почути на засіданнях гуртка ВМ1.

Варто відмітити, що анкетування проводилось анонімно, відбувалося за бажанням і не впливало на навчання чи оцінки студентів.

Отримані відповіді приємно вразили і додали наснаги до розвитку гуртка та спілкування зі студентами в цілому:

– 13,5 % студентів вже закінчили навчання на IV курсі, але продовжують брати участь у засідан-

нях, а отже, цікавість до гуртка полягає не тільки в успішному навчанні на кафедрі, а і в бажанні отримувати нові знання та цікавому спілкуванні;

– 75 % відсотків студентів були слухачами, а не доповідачами, що свідчить про бажання отримувати нові знання;

– 39,1 % студентів хотіли взяти участь у майбутніх новорічних та інших святкових та вікторинах, а отже, незвичайні форми проведення гуртків викликають зацікавленість у студентів, що свідчить про необхідність розвивати цей напрямок;

– 91,7 % студентів хочуть продовжити брати участь у роботі гуртка на старших курсах, що свідчить не тільки про прихильність до рівня викладання матеріалу нашими асистентами кафедри, а також про високу якість опрацювання матеріалу керівником гуртка, який згуртовує студентів кругом гострих тем захворювань, які викладаються на нашій кафедрі;

– 95,7 % опитуваних задоволені якістю роботи гуртка, отже, є над чим працювати і рухатись уперед.

У побажаннях та зауваженнях до роботи СНГ були позитивні відгуки, які додають наснаги в подальшому розвитку не тільки гуртка, а і якості викладання матеріалу на ньому, пошуку нових тем для обговорення. Не варто також забувати про відгуки не тільки щодо керівника, а і про старосту СНГ, яка контактує зі всіма студентами, формує послідовність висвітлення матеріалу, інформує про зміни або нюанси в роботі гуртка. Цікавим питанням також є теми, які студенти хочуть чути на наступних засіданнях. Таким чином, проводячи анкетування, ми хочемо почути побажання студентів щодо якості проведення СНГ, тем, які вони хочуть почути, проблеми і побажання, без яких неможливо рухатись уперед у навчанні та розвитку медичної культури та нових знань.

Як зазначила на одному із засідань СНГ, яке проходило сумісно з іншими кафедрами, доцент О. О. Штепа: «Досвід – це найглибша частина формування професійної майстерності на шляху вдосконалення та створення свого особистісного шляху у спеціальності лікаря. Викладачі кафедри будуть

підтримувати безперервність навчального процесу для студентів, відповідаючи на виклики часу».

На черговому засіданні вченої ради ДДМУ в доповіді керівника СНТ університету «Підсумки роботи студентського наукового товариства Дніпровського державного медичного університету (2021/2022 навчальний рік)» було зазначено, що наукова робота студентів органічно пов'язана з навчальним процесом, фактично є її продовженням, тому вона має тривати в межах закладу освіти. В газеті ДДМУ, яка випускається в стінах нашого університету вже багато років, професорсько-педагогічним колективом визначено, що «студентські наукові товариства ДДМУ стали справжньою школою формування покоління молодих науковців, підготовки мотивованого резерву до аспірантури та викладацької діяльності. Вони відкриті для всіх, хто бажає долучитися до наукового життя, розкрити свій творчий потенціал, стати учасниками конференцій, наукових семінарів та тренінгів».

Висновки та перспективи подальших досліджень. Таким чином, можна впевнено стверджувати про значний внесок роботи СНТ, та СНГ зокрема, у формування в здобувачів освіти потягу до науково-дослідної роботи, до пошуку способів самостійного вирішування наукових завдань у галузі медицини та навичок роботи в наукових колективах, а також спілкування, як у формальній, так і в неформальній обстановці. Студентське наукове товариство ДДМУ є справжньою школою формування покоління молодих науковців, підготовки мотивованого резерву до аспірантури та викладацької діяльності. Наукові гуртки кафедр ДДМУ запрошують всіх, хто бажає долучитися до наукового життя, гарного спілкування з однодумцями та професійного розвитку в майбутньому.

Перспективи подальших досліджень: планується більш детальне вивчення думки студентів щодо онлайн-освіти та напрямку розвитку студентського наукового товариства, оскільки ця науково-активна група значною мірою формує точки зору інших груп учасників освітнього процесу та зазвичай основує молодий науковий десант майбутнього нашої держави.

Список літератури

1. Актуальність впровадження в освітній процес студентів-медиків інтерактивних методів навчання / О. М. Разнатовська, О. А. Мурзіна, О. І. Потоцька, Г. М. Алексеева // Медична освіта. – 2018. – № 4. – С. 85–88.
2. Бандас І. А. Плюси і мінуси дистанційного навчання для студентів-медиків за карантинних умов /

- І. А. Бандас, Л. М. Палиця, О. А. Скобеєва // Медична освіта. – 2021. – № 3. – С. 72–76.

3. Лучко О. Р. Вивчення внутрішньої медицини студентами стоматологічного факультету з використанням інтерактивних методів навчання / О. Р. Лучко // Актуальні проблеми сучасної медицини: Вісник

Української медичної стоматологічної академії. – 2020. – Т. 20 (1). – С. 177–180.

4. Скрипник Л. М. Інтерактивне навчання студентів у вищій медичній школі / Л. М. Скрипник // Архів клінічної медицини. – 2013. – № 2. – С. 91–93.

5. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (SEG). – К. : ТОВ «ЦС», 2015.

6. Формування компетенції студентів-медиків у процесі навчання при використанні інтерактивних методик / В. В. Бойко, А. Ю. Королевська, І. А. Ріпатті, І. В. Завгородній // Актуальні проблеми вищої медичної освіти і науки : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю (м. Харків, 8 квітня 2021 р.). – Х. : ХНМУ, 2021. – С. 36–37.

7. Шевчик Л. О. Застосування квесту як технології практико-орієнтованого навчання студентів медичних

вишів / Л. О. Шевчик, Н. Я. Кравець // Медична освіта. – 2018. – № 3. – С. 78–81.

8. Шеховцева Т. Г. Інтерактивні методи навчання як основа мотивації студентів в умовах сучасного педагогічного процесу / Т. Г. Шеховцева, М. О. Долінна // Актуальні проблеми сучасної медицини: Вісник Української медичної стоматологічної академії. – 2019. – Т. 19, № 1 (65). – С. 105–108.

9. Academics' and students' experiences in a Chilean dental school during the COVID-19 pandemic: A qualitative study / D. Prieto, L. Tricio, F. Cáceres [et al.] // European Journal of Dental Education. – 2021. – Vol. 25 (4). – P. 689–697.

10. The post-COVID-19 future of digital learning in higher education: Views from educators, students, and other professionals in six countries / N. Guppy, D. Verpoorten, D. Boud [et al.] // British Journal of Educational Technology. – 2022.

References

1. Raznatovska, O.M., Murzina, O.A., Pototska, O.I., & Alekseeva, N.M. (2018). Aktualnist vprovadzhennya v osvityniy protses studentiv-medikov interaktyvnykh metodiv navchannya [Relevancy of interactive methods of teaching implementation in the educational process of medical students]. *Medychna osvita – Medical Education*, 4, 85-88 [in Ukrainian].

2. Bandas, I.A, Paluza, L.M., & Skobeeva, O.A. (2021). Plusu i minusu dustanciynoho navchannia dla studentiv medukiv za karantunnuch umov [Pros and cons of distance learning for medical students under quarantine conditions]. *Medychna osvita – Medical Education*, 3, 72-76 [in Ukrainian].

3. Luchko, O.R. (2020). Vyvchennya vnutrishnoyi medytsyny studentamy stomatolohichnoho fakul'tetu z vykorystanniam interaktyvnykh metodiv navchannya [Interactive teaching methods in teaching internal medicine to dental students]. *Aktualni problemy suchasnoyi medytsyny: Visnyk Ukrayinskoyi medychnoyi stomatolohichnoyi akademiyi – Actual Problems of the Modern Medicine: Bulletin of Ukrainian Medical Stomatological Academy*, 20(1), 177-180 [in Ukrainian].

4. Skrypnyk, L.M. (2013). Interaktyvne navchannya studentiv u vyshchii medychnii shkoli [Interactive training of students in a higher medical school]. *Arkhiv klinichnoyi medytsyny – Archive of Clinical Medicine*, 2, 91-93 [in Ukrainian].

5. (2015). *Standarty i rekomendatsii shchodo zabezpechennia yakosti v Yevropeiskomu prostori vyshchoi osvity (SEG) [Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (ESG)]*. Kyiv: TOV «CS» [in Ukrainian].

6. Boyko, V.V., Korolevska, A.Yu., Ripatti, I.A., & Zavorodniy, I.V. (2021). Formuvannya kompetentsiyi

studentiv-medikov u protsesi navchannya pry vykorystanni interaktyvnykh metodyk [Formation of competence of medical students in the learning process using interactive methods]. *Aktualni problemy vyshchoyi medychnoyi osvity i nauky – Actual problems of higher medical education and science: Proceedings of All-Ukrainian scientific and practical conference with international participation*. Kharkiv: KHNMU [in Ukrainian].

7. Shevchyk, L.O., & Kravets, N.Ya. (2018). Zastosuvannya kvestu yak tekhnolohiyi praktyko-oriyentovanoho navchannya studentiv medychnykh vyshiv [Quest application as technologies of practical oriented education of students of medical universities]. *Medychna osvita – Medical Education*, 3, 78-81 [in Ukrainian].

8. Shekhovtseva, T.H. (2019). Interaktyvni metody navchannya yak osnova motyvatsiyi studentiv v umovakh suchasnoho pedahohichnoho protsesu [Interactive teaching technologies as a way to boost students' motivation through the learning]. *Aktualni problemy suchasnoyi medytsyny: Visnyk Ukrayinskoyi medychnoyi stomatolohichnoyi akademiyi – Actual Problems of the Modern Medicine: Bulletin of Ukrainian Medical Stomatological Academy*, 19, 1(65), 105-108 [in Ukrainian].

9. Prieto, D., Tricio, J., Cáceres, F., Param, F., Meléndez, C., Vásquez, P., & Prada, P. (2021). Academics' and students' experiences in a Chilean dental school during the COVID-19 pandemic: a qualitative study. *Eur. J. Dental Education*, 25, 689-697. DOI 10.1111/eje.12647.

10. Guppy, N., Verpoorten, D., Boud, D., Lin, L., Tai, J., & Bartolic, S. (2022). The post-COVID-19 future of digital learning in higher education: Views from educators, students, and other professionals in six countries. *British Journal of Educational Technology*

Отримано 02.03.23
Рекомендовано 07.03.23

Електронна адреса для листування: turlyunt@gmail.com